

Pohjoismaiden ministerineuvoston tasa-arvotyötä koskeva selonteko 2024

Sisällys

1. YHTEENVETO	2
2. JOHDANTO	4
SELONTEOSTA	5
3. MITEN SEKTORIT OVAT OMAKSUNEET TASA-ARVONÄKÖKULMAN?	7
PUOLET SEKTOREISTA ON JATKANUT TASA-ARVOANALYYSIJÄ	7
TASA-ARVOTAVOITTEET JA TASA-ARVO ERI OHJAUSASIAKIRJOISSA	8
ENEMMISTÖN MUKAAN TARVITAAN ENEMMÄN TILASTOTIETOA JA OSAAMISTA	9
TASA-ARVONÄKÖKULMAN SISÄLLYTTÄMINEN ERI PROSESSEIHIN	11
TASA-ARVONÄKÖKULMAN ARVIOIDAAN SAAVAN HIUKAN ENEMMÄN TILAA VIIME VUOTEEN VERRATTUNA	12
4. SEKTORIEN PANOSTUKSET JA TOIMET	13
AVUSTUS- JA TUKIJÄRJESTELMIEN TASA-ARVONÄKÖKULMA	18
5. EDUSTUS KOMITEOISSA JA TYÖRYHMISSÄ	20
6. TASA-ARVO- JA LGBTI-ASIAIN MINISTERINEUVOSTON TOIMINTA KAUDEN AIKANA	23
7. PÄÄTELMÄT	26

1. Yhteenveto

Pohjola on pitkään ollut tasa-arvotyön globaali esikuva. Vaikka Pohjoismaat menestyvätkin tasa-arvon alalla monia muita maita paremmin, Pohjolassa on myös haasteita.

Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto on työskennellyt tulevaisuuden työelämän ja kasvun puolesta panostamalla toimiin, joissa keskitytään sukupuolten välisiin palkkaeroihin ja seksuaaliseen häirintään työelämässä. Hyvinvointi, terveys ja elämänlaatu olivat keskiössä tasa-arvon, naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien yhtäläisten oikeuksien edistämässä kansainvälisesti, kun työtä "pushing back the pushback" -tiekartan parissa jatkettiin. On myös keskitytty tasa-arvoon vihreässä siirtymässä, kun on haluttu vahvistaa tasa-arvoa vallanpitäjien ja vaikuttajien keskuudessa. Lisäksi tasa-arvotyö, jossa painopiste on ollut miehissä ja maskuliinisuudessa, on nostanut esiin muun muassa uutta tietoa nuorten miesten mielen-terveysongelmista Pohjoismaissa.

[Pohjoismaiden ministerineuvoston vuosien 2021–2024 toimintasuunnitelman](#) 9. tavoitteessa vahvistetaan, että kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulma on integroitava ja toteutettava kaikessa Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnassa. Toimintasuunnitelman 10. tavoitteessa todetaan lisäksi, että tasa-arvo on edellytys yhteiskunnan osallistavalle siirtymälle. [Pohjoismaiden ministerineuvoston kestävästä kehitystä, tasa-arvoa sekä lapsen oikeuksia ja nuorten näkökulmaa koskevien toimintaperiaatteiden](#) avulla varmistetaan, että nämä näkökulmat ovat läpäisevinä teemoina Pohjoismaiden ministerineuvoston kaikessa työssä. Tasa-arvon kaltaiset läpäisevät teemat ovat edellytys sille, että voidaan saavuttaa tavoite, jonka mukaan Pohjolasta on määrä tulla maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Pohjoismaiden ministerineuvoston on vuosittain tehtävä Pohjoismaiden neuvostolle selkoa toimistaan tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi ministerineuvoston toimintaan.

Useat sektorit työskentelevät tänä aikana kysymysten parissa, joiden avulla vahvistetaan tasa-arvoa työelämässä, koulutusjärjestelmässä ja vihreässä siirtymässä. Tämä heijastuu myös aloitteisiin, joissa keskitytään esimerkiksi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien oikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen. Pohjoismaiden ministerineuvoston eri sektorit edistävät siten tasa-arvosektorin strategisia painopistealueita. Myös tulevalla yhteistyöohjelmakaudella (2025–2030) on tärkeää keskittyä yhdessä ja sektorien rajojen ylitse eri sektorien osoittamiin haasteisiin.

Tämä selonteko antaa viime vuoden selonteon tavoin suurimmaksi osaksi myönteisen kuvan Pohjoismaiden ministerineuvoston työstä tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi:

- Kaikki sektorit voivat antaa esimerkkejä siitä, mitä ne ovat tehneet tasa-arvon alalla tai miten ne ovat sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman eri toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä yhteistyöohjelmien ja muiden ohjausasiakirjojen laadintaan. Joidenkin sektorien vastauksista on käynyt ilmi, että Pohjoismaiden ministerineuvostossa ollaan laatimassa uusia yhteistyöohjelmia; sektorit ovat esimerkiksi maininneet työn vaikutusten arviointien toteuttamiseksi.
- Tasa-arvonäkökulma on yhä integroitu osa Pohjoismaiden ministerineuvoston eri tukijärjestelmiä, avustuksia ja avustusten hakukierroksia. On kuitenkin tärkeää edelleen vahvistaa avustustensaajien osaamista tasa-arvonäkökulman integroimiseksi työhön ja vahvistaa tavoitteisiin ja tulosohtaukseen liittyviä näkökulmia.
- Puolet sektoreista on ilmoittanut analysoineensa toimintojaan syväluotaavasti tasa-arvonäkökulmasta ja muotoilleensa sektorikohtaisia tasa-arvotavoitteita, mutta samaan aikaan enemmistö kaikista sektoreista (12 sektoria 15:stä) kaipaa lisää tasa-arvoon liittyvää tilastotietoa ja osaamista omalla työsarallaan. Tulos on tulkittavissa usealla tavalla. Tulos voi olla merkki siitä, että tasa-arvoa painotetaan aikaisempaa enemmän Pohjoismaiden ministerineuvoston työssä. Tiedon lisääminen [Nordic Statistics database](#) -tietokannan sisältämistä tasa-arvoa kuvaavista indikaattoreista ja niiden käytön lisääminen antavat lisätietoa sektorien integraatiota koskevasta työstä ja auttavat analysoimaan tuloksia.
- Tämän vuoden kooste osoittaa, ettei eri työryhmissä ja komiteoissa vielä ole saavutettu toimintaperiaatteissa mainittua 40–60 prosentin sukupuolijakaumaa. Useimmissa ryhmissä jakauma on suhteellisen tasainen, mutta useissa sektoreissa kokoonpano poikkeaa edelleen huomattavasti 40–60 prosentin tavoitteesta. Siksi on tärkeää löytää tapoja, joiden avulla Pohjoismaiden ministerineuvosto voi vaikuttaa komiteoiden ja työryhmien kokoonpanoon tasa-arvoisempaan suuntaan.

Pohjoismaiden ministerineuvosto toimii monessa suhteessa ja monilla sektoreilla [toimintaperiaatteiden](#) mukaisesti. Sektorien selontekojen sisällöissä on huomattavaa vaihtelua sekä laajuuden että yksityiskohtaisuuden osalta. Siksi on tärkeää varmistaa, että sukupuolten välistä tasa-arvoa edistetään ja että siitä raportoidaan yhtenäisellä tavalla koko Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnan osalta. Näin on toimittava, jotta voimme yhdessä saavuttaa tavoitteen, jonka mukaan Pohjolasta on määrä tulla maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä.

2. Johdanto

Pohjoismaiden ministerineuvosto on asettanut [Visio 2030:ssä](#) korkeat tavoitteet työlle, jossa kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapsen oikeudet ja nuorten näkökulma ovat läpäiseviä aiheita. [Pohjoismaiden ministerineuvoston kestävää kehitystä, tasa-arvoa sekä lapsen oikeuksia ja nuorten näkökulmaa koskevien toimintaperiaatteiden](#) avulla varmistetaan siitä, että kyseiset näkökulmat ovat läpäisevinä teemoina Pohjoismaiden ministerineuvoston kaikessa työssä. Kyseisten näkökulmien sisällyttäminen on edellytyksenä sille, että visio Pohjolasta maailman kestävimpanä ja integroituneimpana alueena vuoteen 2030 mennessä voidaan saavuttaa.

Pohjola on pitkään ollut tasa-arvotyön globaali esikuva. Meillä on vahvat perinteet tasa-arvon edistämiseksi lainsäädännön, kattavien sosiaalisten hyvinvointijärjestelmien, lasten päivähoidon ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen myötä. Tasa-arvossa ei ole yksinomaan ollut kyse oikeudenmukaisuudesta, vaan tasa-arvo on edistänyt taloudellista kasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Vaikka Pohjoismaat menestyvätkin tasa-arvon alalla monia muita maita paremmin, Pohjolassa on myös haasteita. [Pohjoismaiden tilastotietokanta, Nordic Statistics database](#), johon Pohjoismaiden ministerineuvosto on kerännyt tilastoja 1960-luvun puolivälistä lähtien, seuraa tasa-arvokehitystä useiden indikaattorien perusteella. Tuloksista selviää esimerkiksi miesten ja naisten väliset palkkaerot pitkällä aikavälillä ja työmarkkinoiden sukupuolittuneisuuden jatkuminen. Tilastoista näkyy myös kehitys, joka osoittaa naisten ja miesten koulutustason ja opiskelutulosten eroavan toisistaan. Erot ovat ajoittain huomattavia ja joissakin tapauksissa kasvusuunnassa. Indikaattorit osoittavat myös sen, että naiset ovat edelleen aliedustettuina työelämän korkeilla paikoilla ja yritysten hallituksissa. Yhteenvetona voidaan todeta tilastojen puhuvan selvää kieltä – tasa-arvoa on edelleen priorisoitava ja tasa-arvonäkökulma on integroitava osaksi eri politiikan alueita tasa-arvon toteutumiseksi.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on asettanut [Vision 2030:n vuosien 2021–2024 toimintasuunnitelmassa](#) kaksi tavoitetta – tavoitteet 9 ja 12 – jotka keskittyvät nimenomaan tasa-arvoon:

- Tavoite 9: Pohjoismaiden ministerineuvosto edistää hyvää, tasa-arvoista ja turvallista terveyttä ja hyvinvointia Pohjolassa.
- Tavoite 12: Pohjoismaiden ministerineuvosto säilyttää Pohjolassa vallitsevaa luottamusta ja yhteenkuuluvuutta, yhteisiä arvoja ja pohjoismaista yhtenäisyyttä ja pitää sen keskiössä kulttuuria, demokratiaa, tasa-arvoa, osallistamista, syrjimättömyyttä ja sananvapautta.

Toimintasuunnitelmassa vahvistetaan myös seuraavaa: ”Pohjoismaiden ministerineuvosto integroi ja toteuttaa kestävästä kehityksestä, tasa-arvoa sekä sisällyttää lasten ja nuorten näkökulman kaikkeen työhön” ja ”toteuttaa LGBTI-ihmisten yhdenvertaiset mahdollisuudet, kohtelun ja oikeudet Pohjolassa osana pohjoismaista yhteistyöpolitiikkaa.”

Pohjoismaiden ministerineuvoston on vuosittain tehtävä Pohjoismaiden neuvostolle selkoa toimistaan tasa-arvonäkökulman sisällyttämisestä ministerineuvoston toimintaan. Tässä selonteossa kuvataan, miten työ on edennyt kaikilla sektoreilla edellä mainittujen ohjausasiakirjojen, Visio 2030:n, integraatioperiaatteiden ja toimintasuunnitelman pohjalta. Selonteossa käsitellään myös tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston työtä vuosien 2019–2024 yhteistyöohjelman tasa-arvotavoitteiden parissa. Selonteko koskee muodollisesti vuotta 2024, mutta vastaajia on pyydetty ottamaan mukaan panostukset, jotka on tehty edellisen selonteon laatimisen jälkeen eli vuoden 2023 kestäkuun jälkeen.

Selonteosta

Selonteko pohjautuu Pohjoismaiden ministerineuvoston 15 sektorin ja alan raportointiin tietoihin. Luettavuuden parantamiseksi seuraavassa käytetään termiä ”sektori” sekä muodollisista sektoreista että muista aloista.

1. Työelämäala (MR-A)
2. Lapset ja nuoret (MR-SAM)
3. Digitalisaatio (MR-Digital)
4. Talous- ja finanssipolitiikka (MR-Finans)
5. Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiat (MR-FJLS)*
6. Rajaesteet (MR-SAM)
7. Kestävä kehitys (MR-SAM)
8. Kotouttaminen (MR-SAM)
9. Kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM)
10. Oikeusasiat (MR-JUST)
11. Kulttuuri (MR-K)
12. Ympäristö ja ilmasto (MR-MK)
13. Elinkeinoelämä, energia ja aluepolitiikka (MR-Tillväxt)*
14. Sosiaali- ja terveyspolitiikka (MR-S)
15. Koulutus ja tutkimus (MR-U)

* Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikesektorilla (MR-FJLS) on yhdistetty kolmen alasektorin, kalastus ja vesiviljely, maa- ja metsätalous sekä elintarvikkeet, vastaukset.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikan sektorilla (MR-Tillväxt) on yhdistetty kolmen osasektorin, elinkeino, energia ja aluepolitiikka, vastaukset.

Viestintäosasto on antanut kuvauksen omista toimistaan. Viestintäosaston vastauksia käsitellään luvussa 4.

Sektorit vastasivat samaan kyselyyn kuin viime vuonna, jolloin kyselyä kehitettiin aikaisempien vuosien kyselyjen pohjalta. Sektorit vastasivat kyselyyn huhti–toukokuussa 2024 tehden selkoa toiminnastaan, jonka lähtökohtana ovat Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaperiaatteet, samalla kun ne antoivat valaisevia esimerkkejä aloitteistaan ja työskentelytavoistaan. Kyselyyn tulleet vastaukset muodostavat selonteon perustan.

Koska sektorit ovat nyt vastanneet toisen kerran samaan kyselyyn, vastauksia on mahdollista verrata edellisvuoden vastauksiin. Mahdollisten muutosten tulkinnassa tulee kuitenkin olla varovainen. Ajanjakso on liian lyhyt, jotta voitaisiin nähdä selkeitä suuntauksia. Vastaukset voivat myös vaihdella sen mukaan, kuka sektorilla on vastannut kyselyyn.

Kyselyyn on voinut vastata tanskaksi, norjaksi ja ruotsiksi, mutta luettavuuden helpottamiseksi kaikki kuvaukset ja lainaukset on käännetty ruotsiksi.

Tasa-arvonäkökulman sisällyttämisestä sisäisesti

Kaikki sektorit ja laitokset sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö ovat vastuussa tasa-arvonäkökulman sisällyttämisestä toimintaan. Sihteeristössä on otettu käyttöön hanke toimintaperiaatteiden implementoimiseksi, niin että käynnissä olevaan työhön sisällytetään rinnakkain kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapsen oikeudet ja nuorten näkökulma.

Vuonna 2024 yli puolet sektoreista on saanut tukea vaikutustenarvioinnin toteuttamisessa omalla alallaan eli työssä, joka edistää tasa-arvonäkökulman sisällyttämistä strategiseen työhön 2025–2030. Tämän lisäksi hankkeessa on keskitytty osaamisen kehittämiseen ja kokemustenvaihtoon sekä parhaisiin käytäntöihin pohjoismaisten laitosten ja Baltian maiden toimistojen kanssa. Hankkeen tulosten selvittämiseksi on käynnistetty ulkoinen arviointi. Arviointi auttaa myös suositusten antamisessa Pohjoismaiden ministerineuvostolle jatkotyöhön tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi.

3. Miten sektorit ovat omaksuneet tasa-arvonäkökulman?

Seuraavassa luvussa on yhteenveto siitä, mitä sektorit ovat priorisoineet ja miten ne ovat sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman työhönsä.

Puolet sektoreista on jatkanut tasa-arvoanalyysijä

Kun sektoreilta kysyttiin, ovatko ne vuosina 2023–2024 analysoineet erilaisia tasa-arvonäkökulmia omalla alallaan, vastasi 7 sektoria 15:stä myönteisesti. Myönteisesti vastanneita pyydettiin kuvailemaan, mitä dataa tai tilastoja ne ovat käyttäneet.

Työelämäsektorilta (MR-A) nostetaan esiin raportti [Toward a more inclusive labour market in the Nordics 3: A Multitude of barriers](#), joka on kolmas raportti hankkeessa, jossa tutkitaan, miten syrjäytyneitä ryhmiä voitaisiin integroida työelämään paremmin. Raportista käy muun muassa ilmi sukupuolten väliset erot, kun kyse on esteistä työmarkkinoille pääsyssä. Sektorilta kerrotaan myös, että työelämäalan virkamieskomitea käyttää jatkuvasti Eurostatin tilastoja valottaakseen erilaisia tasa-arvoon liittyviä näkökohtia käsittelemisään asioissa.

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasioista (MR-FJLS) nostetaan esiin [Yhteispohjoismaisen metsäntutkimuksen \(SNS\)](#) ja [Pohjoismaisen maatalous- ja elintarviketutkimuksen komitean \(NKJ\)](#) vuosikertomukset, joihin sisältyy tasa-arvoa kuvaavia indikaattoreita.

Kotouttamisesta vastaavalta sektorilta (MR-SAM) kerrotaan, miten sektorilla on erityisesti keskitytty siihen, miten ulkomaalaistaustaiset naiset asettuvat työmarkkinoille. Tässä on käytetty Nordregion laatimia tilastoja, joihin on sisällytetty muun muassa Eurostatin työvoimatutkimuksen tulokset (Labour Force Survey). Tutkimuksesta käy ilmi, että työllistymisessä on sukupuolten välisiä eroja kaikkialla Pohjolassa. Kotouttamisen osalta nostetaan esiin myös poikien tilanne koulussa sekä poikien tyttöjä huonompi koulumenestys. Tilastot osoittavat, että varsinkin ulkomaalaistaustaisten poikien ja tyttöjen välillä on erityisen selkeä kuilu.

Kulttuurisektorilta (MR-K) nostetaan esiin tammikuussa 2024 julkaistu raportti [Kulturens roll och nytta i samhällsutvecklingen – En kunskapsöversikt med utgångspunkt i forskning och de nordiska ländernas kulturpolitik](#). Raportissa tutkitaan muun muassa taiteen ja kulttuurin merkitystä tasa-arvon, monimuotoisuuden ja sosiaalisen kehityksen kannalta. Pohjoismaainen kulttuuripiste (NKK) kokosi vuonna 2023 monimuotoisuutta käsitteleviä tilastotietoja, johon sisältyi sukupuolia ja edustavuutta koskevia tietoja.

Elinkeinoelämän, energian ja aluepolitiikan sektorilta (MR-Tillväxt) korostetaan sitä, miten [Nordic Energy Equality Networkin \(NEEN\)](#) tasa-arvoryhmän tekemä työ on edistänyt tutkimusta tällä alalla. Sektorilla on myös paneelikeskustelujen, puheiden ja tapahtumien välityksellä nostettu esiin energiasektorin sukupuolijakaumaan liittyviä tilastoja ja pohdittu tarvittavia toimia, joiden avulla vinoutuneita rakenteita voitaisiin oikaista.

Sosiaali- ja terveystieteiden sektorilta (MR-S) kerrotaan, että sektorilla on laadittu uusi sosiaali- ja terveysalan yhteistyöohjelma vuosille 2025–2030, jossa on kartoitettu alalla käytettäviä sukupuolittain jaoteltuja pohjoismaisia tilastoja. Tilastot osoittavat eroja sukupuolten välillä muun muassa koetun terveyden ilmaisemisessa. Naisten koettu terveys on miesten koettua terveyttä huonompaa, myös tytöt kokevat elämänlaadunsa ja mielenterveytensä heikompana kuin pojat. Tästä huolimatta suurin osa itsemurhan tekijöistä on miehiä. Tilastoista käy myös ilmi – aivan kuten kotouttamisesta saadut tiedot osoittavat –, että EU-maiden ulkopuolelta tulevien naisten työllistymisaste on matala.

Koulutus- ja tutkimussektori (MR-U) mainitsee aikuisten oppimisen pohjoismaisen verkoston (NVL) laatiman vaikutustenenarvioinnin, joka on tehty uuden yhteistyöohjelman laatimisen yhteydessä. Analyysi osoitti, että elinikäisen oppimisen pohjoismaainen verkosto (NLL, aik. NVL) voi toimia tulevaisuudessa ennakoivammin sukupuolta ja intersektionaalisuutta koskevassa työssä. Tähän sisältyy verkostojen ja toimintojen edustavuus ja saavutettavuus, mutta myös verkoston painopisteinä olevat osa-alueet. Vaikutustenenarviointi osoitti myös, että saavutettavuuteen on kiinnitettävä enemmän huomiota etenkin toimintarajoitteisten henkilöiden osalta.

Tasa-arvotavoitteet ja tasa-arvo eri ohjausasiakirjoissa

Yhdeksän sektoria on ilmoittanut, että niillä on tasa-arvoa koskevat sektorikohtaiset tavoitteet. Määrä on suunnilleen sama kuin viime vuonna. Lapset ja nuoret (MR-SAM), talous- ja finanssipolitiikka (MR-Finans), kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM), oikeusasiat (MR-JUST) ja koulutus- ja tutkimus (MR-U) ovat vastanneet kielteisesti kysymykseen siitä, onko sektorilla/alalla määritelty tasa-arvotavoitteita. Myös kestävä kehitys (MR-SAM) on vastannut kielteisesti, tosin sektorilta kirjoitetaan, että tasa-arvo on sisällytetty osaksi kestävästä kehityksestä, mutta sitä ei ole nostettu erikseen esiin.

Vastauksena kysymykseen siitä, mihin ohjausasiakirjoihin tasa-arvonäkökulma on sisällytetty, sektorit nostivat esiin asiakirjoja ohjausketjun eri tasoilta. Tulos osoittaa aivan kuten aiemmin, että useilla sektoreilla on tasa-arvoa koskevia yleisluontoisia muotoiluja yhteistyöohjelmissaan. Esimerkiksi kulttuuriministerineuvostolla (MR-K) on [yhteistyöohjelmassaan](#) seuraava tavoite: ”tasa-arvoinen ja osallistava taide- ja

kulttuurielämä, joka on avoin kaikille kaikkialla Pohjoismaissa". Työelämäalan ministerineuvostolla (MR-A) on [yhteistyöohjelmassaan](#) selkeä tavoite yhdenvertaisen kohtelun ja tasa-arvon vahvistamisesta työelämässä. Vielä esimerkki sosiaali- ja terveystieteiden (MR-S) sektorilta, joka mainitsee [vammaisalan pohjoismaisen yhteistyöohjelman 2023–2027](#), johon sisältyy tasa-arvo intersektionaalisesta näkökulmasta. Sektori mainitsee myös, että Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen ohjauskirjeessä korostetaan sen merkitystä, että keskus edistää työssään läpäiseviä periaatteita ja sisällyttää ne työhönsä. Kulttuurisektorilta (MR-K) todetaan puolestaan, että suurin osa sektorin yhteistyöelimistä ja yhteistyökumppaneista sisällyttää tasa-arvonäkökulman tavoitteisiinsa.

Digitalisaation (MR-Digital) osalta nostetaan esiin [ministerien julkilausuma Digital North 2.0](#), jonka tavoitteena on "edistää digitaalista osallisuutta, voimaannuttamista ja tasa-arvoa yhteiskunnissamme torjumalla sukupuolieroja, osaamisvajeita, kykyvajeita, ikävinoumia ja datan vääristyneisyyttä sekä rakentamalla yhteiskunnissamme digitaalista luottamusta vahvan kyberturvallisuustietoisuuden ja tietoturvan avulla". Muut esimerkit tasa-arvoa koskevista tavoitteista käsittelevät edustavuutta. Niitä on useilla sektoreilla. Rajaesteiden osalta todetaan muun muassa, että [rajaesteneuvoston toimeksiannon](#) mukaan sen tulee pyrkiä tasapuoliseen sukupuolijakaumaan kokoonpanossaan. Sama koskee myös Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen jäseniä, sillä sen sääntöjen mukaan hyvinvointikeskuksen hallituksen kokoonpanossa priorisoidaan sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Enemmistön mukaan tarvitaan enemmän tilastotietoa ja osaamista

12 sektoria 15:stä vastaa tarvitsevansa enemmän tai uutta tasa-arvoa koskevaa tilastotietoa tai osaamista sektorillaan. Viime vuonna 9 sektoria 15:stä vastasi tarvitsevansa enemmän tilastotietoa ja osaamista eli lukumäärä on noussut viime vuodesta.

Työelämäsektorilta (MR-A) korostetaan, aivan kuten viime vuonna, että tasa-arvoon ja työelämään liittyvää tilastotietoa ja tietoa on paljon, mutta alalla tarvittavaa osaamista on jatkuvasti kehitettävä.

Lapsista ja nuorista vastaava sektori (MR-SAM) on käynyt läpi sukupuolen mukaan jaotellut [lapsia ja nuoria koskevat tilastot](#), jotka sisältyvät [Pohjoismaiden ministerineuvoston tilastotietokantaan](#). Sektori huomauttaa, että tilastoja on suhteellisen paljon, mutta tietoja on päivitettävä vuoden 2022 jälkeen.

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasioista (MR-FJLS) korostetaan sitä, että kansallisella tasolla on saatavilla tilastoja, jotka mahdollistavat tasa-arvoanalyysit, mutta olisi mielenkiintoista tehdä vertailevia analyyskejä pohjoismaisella tasolla.

Rajaestesektori (MR-SAM) pitää viime vuoden malliin hyvänä asiana kaikenlaista tilastotietoa, joka auttaa ymmärtämään mahdollisia miehiä ja naisia eri tavoin kohtelevia rajaesteitä. Esimerkkinä mainitaan sukupuolen mukaan eriteltyt pendelöintitilastot, jotka voisivat valaista tasa-arvoa liikkuvuuden ja integraation näkökulmasta.

Kotouttamisesta vastaavan sektorin (MR-SAM) mukaan on tarve syventää tietämystä ulkomaalaistaustaisten naisten asettumisesta työmarkkinoille, jotta ongelmia voidaan ymmärtää paremmin ja kohdistaa toimenpiteet tehokkaammin. Sektori kannustaa myös tutkimaan maahanmuuttajanaisten palkkaehtoja verrattuna toisaalta maahanmuuttajataustaisiin miehiin ja toisaalta Pohjolassa syntyneisiin miehiin ja naisiin.

Kansainvälisestä yhteistyöstä ja arktisista alueista vastaavalla sektorilla (MR-SAM) kaivataan lisää käytännönläheisiä tasa-arvotilastoja ja hyviä esimerkkejä, joita voidaan käyttää inspiraationa jatkotyössä.

Kulttuurisektori (MR-K) peräänkuuluttaa enemmän sukupuolen mukaan jaoteltua tilastotietoa kulttuurintekijöistä, heidän työehdoistaan, uramahdollisuuksistaan ja taloudestaan. Sama koskee myös mahdollisia sukupuolieroja kulttuurielämään osallistumisessa ja kulttuurin kuluttamisessa.

Ympäristö- ja ilmastosektorilta (MR-MK) nostetaan esiin tarve jatkaa tasa-arvonäkökulman analysointia kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa, esimerkiksi analysoimalla sitä, miten luonnon huomioiminen hyödyttää eri väestöryhmiä.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikan sektori (MR-Tillväxt) korostaa tarvetta jatkaa tilastojen ja tiedon tuottamista vuonna 2021 julkaistun NEF:n rahoittaman [Gender equality in the Nordic energy sector](#) -raportin tapaan. Raportista kävi ilmi Pohjoismaiden energiasektorilla vallitseva sukupuolijakauman vinoutuma ja tasa-arvo- ja monimuotoisuusvaje sekä tutkimusmaailmassa että viranomaisten ja energiayhtiöiden keskuudessa.

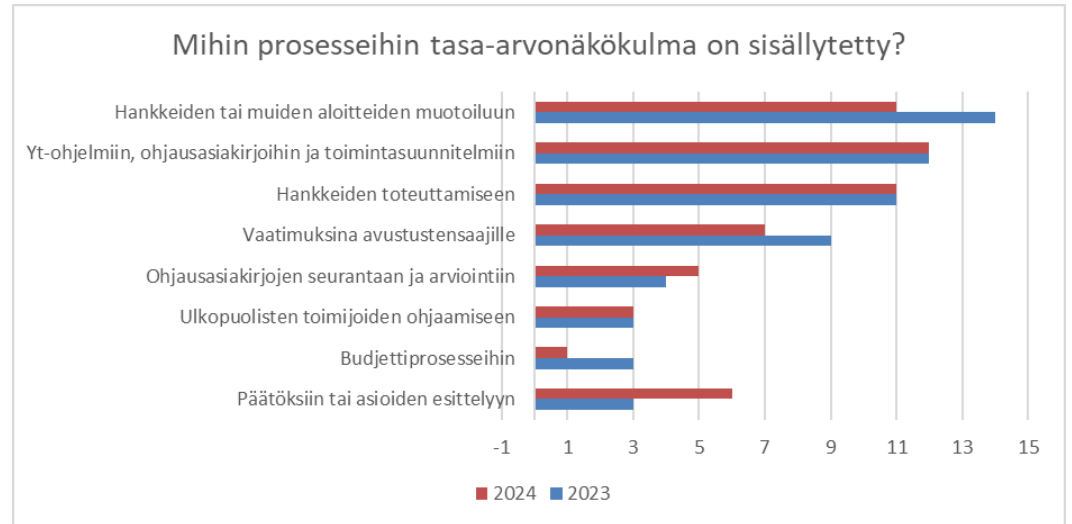
Sosiaali- ja terveyssektorilta (MR-S) kerrotaan, että työ vammaisalan pohjoismaisen yhteistyöohjelman (2023–2027) parissa jatkuu. Työssä kerätään ja koostetaan jatkuvasti Pohjoismaiden välillä vertailukelpoista ja sukupuolen mukaan jaoteltua tilastotietoa neljältä alueelta: syrjintä, koulutus, työelämä ja esteettömyys. Sosiaali- ja terveystieteiden alalla todetaan myös, että esimerkiksi digitaalisten terveyspalvelujen käyttöä on edelleen mielenkiintoista analysoida sukupuolinäkökulmasta.

Koulutus- ja tutkimussektorilta (MR-U) mainitaan lyhyesti sukupuolen mukaan jaoteltujen koulutustilastojen merkitys.

Tasa-arvonäkökulman sisällyttäminen eri prosesseihin

Sektorit ovat myös voineet valita suljetuista vastausvaihtoehdoista, mihin prosesseihin ne ovat sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman.

Kaavio 1: Mihin prosesseihin olette sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman?

Kaaviosta näkyy, miten moni yhteensä 15 sektorista on ilmoittanut integroineensa tasa-arvonäkökulman eri prosesseihin. Tulos on suurimmalta osin verrattavissa viime vuoden tulokseen.

Tasa-arvonäkökulma sisällytetään yleisimmin yhteistyöohjelmiin ja muihin ohjausasiakirjoihin, kuten yllä on kuvattu. Tasa-arvonäkökulman sisällyttäminen hankkeiden ja muiden aloitteiden muotoiluun ja toteuttamiseen on myös tavallista. Monet sektorit ovat ilmoittaneet, että ne ovat tänä vuonna sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman päätöksentekoon tai asioiden esittelyihin. Noin puolet sektoreista ilmoittaa edelleen vaativansa tasa-arvonäkökulman sisällyttämistä tukihakemuksiin tai tukien myöntämiseen. Viisi sektoria on vastannut tasa-arvonäkökulman sisältyvän seurantaan ja ohjausasiakirjojen arviointiin. Viime vuoden tapaan suhteellisen harvat sektorit ovat vastanneet tasa-arvonäkökulman sisältyvän ulkoisten toimijoiden ohjaukseen tai budjettiprosesseihin.

Tasa-arvonäkökulman arvioidaan saavan hiukan enemmän tilaa viime vuoteen verrattuna

Sektoreita pyydettiin arvioimaan kyselyssä, miten paljon tilaa tasa-arvonäkökulman sisällyttäminen on voinut vuonna 2024 vuoteen 2023 verrattuna. Viisi sektoria kokee, että tasa-arvonäkökulma on vahvistunut, kun taas toiset ilmoittavat, että tasa-arvolle on annettu yhtä paljon tilaa kuin ennenkin. Yhden sektorin työntekijä ei vastannut kysymykseen, vaan viittasi siihen, että on työskennellyt sektorilla niin lyhyen ajan, ettei pysty arvioimaan asiaa.

Työ tulevan yhteistyöohjelman parissa on terävöittänyt huomiota kokonaisvaltaisiin näkökulmiin, mukaan lukien tasa-arvonäkökulman sisällyttäminen.

4. Sektorien panostukset ja toimet

Seuraavassa luvussa on yhteenveto sektorien vastauksista kysymykseen siitä, mitä sektori/ala on tehnyt tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi työhönsä ja mitä hyviä esimerkkejä ne haluavat tuoda esiin. Sektoreita kehoitettiin antamaan kokonaiskuva relevanteista työskentelytavoista, hankkeista, julkaisuista ja muista keskeisistä toimista. Joitakin kuvauksia on tilanpuutteen vuoksi lyhennetty.

Työelämäsektorin (MR-A) mukaan tasa-arvonäkökulma on ollut tärkeä uuden tilastoraportin laatimisessa. Tällä kaudella myös Nordregio on saanut tehtäväksi osoittaa, miten sukupuolten väliset erot näkyvät työelämäalan eri avainluvussa, kuten työllisyyttä, työttömyyttä ja palkkoja koskevissa avainluvussa. Työ pohjoismaisbalttilaisen PIAAC-verkoston parissa on myös nostettu esiin esimerkkinä, jossa tasa-arvoa koskevat asiat ovat korkealla asialistalla.

Usean sektorin yhteinen [työelämän seksuaalista häirintää](#) koskeva tutkimusaloite päättyi tällä kaudella. Sektori nostaa esiin käytännönläheisen seksuaalisen häirinnän ehkäisemisestä koskevan [Speak up against sexual harassment \(SUSH\)](#) -tutkimushankkeen. Hankkeeseen osallistuivat muun muassa Norjan, Ruotsin ja Islannin poliisi. [Lisätietoja hankkeesta ja sen keskeisistä johtopäätöksistä.](#)

Lapsi- ja nuorisasioista vastaava sektori (MR-SAM) on syksyllä 2023 tehnyt yhteistyötä tasa-arvo- ja LGBTI-asiain virkamieskomitean kanssa Nordic Leadership for Gender Equality in Climate Action -ohjelman puitteissa järjestetyssä konferenssissa, johon osallistui yli 100 nuorta. Eri aiheita käsittelevissä työpajoissa keskityttiin ilmastoon liittyviin asioihin. Työpajoja johtivat nuorisoa edustavat asiantuntijat, jotka oli valittu tehtävään oikeudenmukaisen edustavuuden ja sukupuolinäkökulman sisällyttämisen varmistamiseksi. Konferenssin päätteeksi laadittiin kymmenen vaatimusta tasa-arvoisen ja oikeudenmukaisen ilmastosiirtymän puolesta. Vaatimuksissa korostettiin esimerkiksi vihreisiin energiaratkaisuihin, start-up-yrityksiin ja naisten johtamiin innovaatioihin investoimisen tärkeyttä sekä naisten ja muunsukupuolisten kannustamista kouluttautumaan tulevaisuuden energiasektorin tehtäviin. [Lisätietoja työn tuloksista.](#)

Nordbuk tukee jatkossakin työtä [Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaperiaatteiden toteuttamiseksi ja kestävän kehityksen, tasa-arvon sekä lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman integroimiseksi.](#)

Digitalisaatiosektorilla (MR-Digital) on ensisijaisesti pyritty sisällyttämään tasa-arvonäkökulma hanketason työskentelyyn. Sektorilla on nostettu esiin [Nobid-hanke](#) eli Pohjoismaiden ja Baltian maiden välinen sähköistä henkilötunnusta koskeva yhteistyöhankke, jonka tarkoituksena on helpottaa rajat ylittävien digitaalisten palvelujen

saatavuutta ja jonka kuvataan olevan usean kestävyystavoitteen yhteinen peruskivi. Sektori mainitsee myös Suomen puheenjohtajakauden aloitteen, jonka pohjalta on laadittu tasa-arvoa koskevien periaatteiden pohjalta digitalisaatiomalli (Agenda 2030:n viides tavoite). Datanvaihtomalli edistää tasa-arvoa muotoilun avulla kiinnittämällä huomiota mahdollisiin relevantteihin sukupuolieroihin. Hankkeen jälkeen laadittu käsikirja on luettavissa [täällä](#). Sektori mainitsee myös [Cyber Battle Nordic-Baltics](#) ja [Cybercation](#) -aloitteet, joihin sisältyy useita eri kyberturvallisuutta koskevia aloitteita. Pitkän aikavälin tavoitteena on saada kyberalalle yhtä paljon miehiä ja naisia. Sähköistä äitiyskorttia käsittelevän hankkeen [loppuraportti](#) julkaistiin huhtikuussa 2024.

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasioiden sektorilta (MR-FJLS) korostetaan jälleen kerran [NKJ:n](#) ja [SNS:n](#) selkeää toimeksiantoa ja keskittymistä tasa-arvoon. FJLS on yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston tasa-arvosektorin kanssa toteuttanut hankkeen, jossa käsiteltiin tasa-arvoa sinisessä taloudessa. Kalastus ja vesiviljely ovat perinteisesti olleet miesvaltaisia ammatteja. Vuoden 2023 lopulla päättyneessä [Laks og ligestilling](#) -hankkeessa tutkittiin, mitä esteitä on sukupuolijakauman tasapuolisemmalle kehitykselle. Nordregio on käynnistänyt uuden hankkeen, jossa käsitellään nuorten roolia elintarvikejärjestelmissä. Nuorten lisäksi hankkeessa on keskitytty sektorin työvoiman monipuolistamiseen ja erilaisten rakenteellisten esteiden analysoimiseen. Tasa-arvonäkökulma on tässä tärkeässä osassa, mutta myös monimuotoisuuden laajentaminen koskemaan eri ryhmiä. Maaliskuussa 2024 julkaistiin [raportti](#) siitä, mitä vaaditaan ruokailutottumustemme muuttamiseksi Pohjoismaissa. Raportissa ei keskitytty erikseen tasa-arvoon, vaan siinä tarkasteltiin sitä, miten kestävästi tuotettu ja terveellinen ruoka on eri yhteiskuntaryhmien saatavilla ja mitä mahdollisuuksia eri ryhmillä on syödä terveellisesti ja kestävästi. [BioEquality-yhteistyöhanketta](#) jatketaan ja sillä pyritään edistämään tasa-arvoista biotaloutta.

Kotouttamisesta vastaavalla sektorilla (MR-SAM) korostetaan tällä hetkellä keskittymistä ulkomaalaistaustaisten ja erityisesti Euroopan ulkopuolelta tulleiden naisten haasteisiin. 12. kesäkuuta 2024 järjestettiin [Paths to Gender-Equal Integration](#) -seminaari, jossa Ruotsi Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajanaan ja NIKK olivat osallisina. Naisten kotouttaminen on myös 11.–12. joulukuuta järjestettävän vuotuisen kotouttamiskonferenssin pääaihe.

Pohjoismaiden ministerineuvoston Ruotsin-puheenjohtajakaudella vuonna 2024 on keskitytty erityisesti maahanmuuttajien vanhemmuuteen. OECD on tämän aloitteen puitteissa saanut tehtäväksi tarkastella vuonna 2024 ulkomailla syntyneiden äitien ja isien mahdollisuuksia vakiinnuttaa paikkansa työmarkkinoilla Pohjoismaissa.

Tammikuussa 2024 julkaistiin [Employers' perspectives on hiring immigrants – Experiences from the Nordic countries](#) -raportti, jossa käsiteltiin muun muassa ehdotuksia naisten työmarkkinaosallisuutta edistäviksi toimenpiteiksi.

Ulkomailla syntyneiden poikien huonommat koulutulokset ovat myös edelleen ajankohtainen aihe, jota käsiteltiin esimerkiksi Järva-viikon yhteiskunnallisen keskustelutapahtuman yhteydessä järjestetyssä seminaarissa toukokuussa 2024. Koulutusasiaa syvennetään vuoden aikana peruskouluikäisten lasten kielen oppimista koskevassa tutkimuksessa. Pohjoismainen tutkimus osoittaa, että varhainen kielen oppiminen on erityisesti pojille tärkeää.

Kansainvälisestä yhteistyöstä ja arktisista alueista vastaava sektori (MR-SAM) antaa esimerkkejä tasa-arvoa edistävästä hankkeista. Libanoniin sijoitetut Pohjoismaiden suurlähettiläät ovat saaneet tukea MENA-alueen naisten taloudellisen vaikutusvallan ja naisten oikeuksien edistämisen puolesta tehtävään työhön. Yhteistyöhön osallistuvat muun muassa UN Women sekä naispuolisia parlamentaarikkoja Libanonista. Sektorin mukaan se on ollut mukana tukemassa eri sektorienvälisiä hankkeita, kuten Transforming Futures through Digital Inclusion in Nordic-Baltic Region (ks. digitalisaatio edellä) ja Nordic Leadership for Gender Equality in Climate Action (ks. kestävyys edellä).

Oikeusasioiden sektori (MR-JUST) toteaa rahoittaneensa vuonna 2023 ihmiskaupan torjuntaa koskevaa hanketta, jossa on selkeä sukupuolinäkökulma. Hankkeiden tulokset eivät vielä ole saatavilla.

Kulttuurisektorilta (MR-K) kuvaillaan, miten eri kulttuuritalot ja laitokset ovat työskennelleet tasa-arvon sisällyttämiseksi työhönsä. Pohjoismainen kulttuuripiste on työskennellyt ulkoisten asiantuntijaryhmien kouluttamiseksi, ja se tulee järjestämään kurssin Pohjoismaiden ministerineuvoston sektorien rajat ylittävistä näkökulmista, mukaan lukien tasa-arvoasioista. Koulutuksen tarkoituksena on saada asiantuntijaryhmät tietoisiksi tasa-arvoasioista ja mahdollisista vinoumista, niin että nämä voivat paremmin huomioida eri näkökulmat tehdessään päätöksiä tukien jakamisesta.

Sektori on jatkanut Grönlannin Pohjola-instituutin (NAPA) rahoittamista ja työtä Grönlannissa asuvien seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien tilanteen parantamiseksi. Tähän työhön on kuulunut Nuukissa vuonna 2023 järjestetty Pride-tapahtuma sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia edustavalle Sipineq+-yhdistykselle annettava tuki.

Färsaarten Pohjolan-talo (NLH) jatkaa taiteellisten ohjelmien edustavuuden vahvistamista. Tässä nostetaan esiin esikuvia taiteen aloilta, joissa yksi sukupuoli on aliedustettuna, esimerkiksi naispuoliset elokuvaohjaajat ja miespuoliset tekstiilitaiteilijat. Muiden esimerkkien joukosta mainitaan Färsaarten vähemmistöelokuvajuhlilla (FIMFF) järjestetty paneelikeskustelu, jonka aiheena oli politiikkaan osallistuvat naiset. FIMFF järjesti

yhdessä Amnesty Internationalin kanssa myös Färsaarten aborttilainsäädäntöä käsittelevän paneelikeskustelun.

Ahvenanmaan Pohjola-instituutti (NIPÅ) ilmoittaa järjestäneensä vuoden 2023 aikana 78 tapahtumaa, joilla haluttiin edistää taiteellisesti korkeatasoista saavutettavaa, osallistavaa ja tasa-arvoista kulttuurielämää Pohjolassa.

Reykjavíkin Pohjolan-talossa (NOREY) tasa-arvonäkökulma on sisällytetty tavoitteisiin. Tavoitteiden määrittelyissä todetaan muun muassa, että Pohjolan-taloa kehitetään edelleen avoimeksi, osallistavaksi ja monipuoliseksi laitokseksi, ja tämän avulla luodaan pohja, joka heijastuu talon kaikkeen toimintaan. Määrittelyistä käy myös ilmi, että kaikki toiminta on suunniteltava ja toteutettava tiedostaen tasa-arvonäkökulman ja edustavuuden sisällyttäminen toimintaan. Reykjavíkin Pohjolan-talolla on myös selkeä toimeksianto laatia sukupuolen mukaan jaoteltuja osallistuvia kulttuuri-toimijoita, hankkeen omistajia ja vastaavia koskevia tilastoja ja analysoida niitä.

Elinkeinoelämä-, energia- ja aluepolitiikan sektorilta (MR-Tillväxt) mainitaan [Share the Care](#) -hanke, jota Nordregio on toteuttamassa NIKK:n kautta. Hankkeen tavoitteena on lisätä miesten osuutta hoiva-alalla Pohjolassa. Nordregio on vuodesta 2023 alkaen vastannut pohjoismaisista tilastoista, joissa seurataan [erityisten indikaattorien](#) avulla tasa-arvon toteutumista Pohjolassa. Sektorilta mainitaan myös Pohjoismainen energiantutkimus NEF, joka on [NEEN-verkoston](#) avulla laatinut luettelon naispuolisista energia-alan asiantuntijoista Pohjoismaissa selventääkseen olemassa olevan osaamisen laajuutta.

Sektorilla nostetaan myös esiin Pohjoismainen Atlantti-yhteistyö (NORA), joka varmisti Sisimiutissa Unescon maailmanperintökohteita koskevan konferenssin järjestämisen yhteydessä miesten ja naisten välisen hyvän tasapainon luennoitsijoiden keskuudessa.

Nordic Innovation nostaa esiin [Diversity Community of Practice](#) -ohjelman, jossa järjestetään säännöllisesti etäkokouksia monimuotoisuutta ja tasa-arvoa koskevan osaamisen ja kokemusten vaihtamiseksi ja jonka tavoitteena on edistää osallistuvien organisaatioiden työtä alalla. Nordic Innovationin mukaan tasa-arvonäkökulma sisältyy osana rahoitusta saaneita hankkeita. Nordic Innovation nostaa erityisesti esiin [Nordic VC Challenge](#) -hankkeen, jossa sukupuoliulottuvuus on erityisen tärkeässä asemassa sekä hankkeeseen osallistumisessa että ulkoisesti konferensseissa ja viestinnässä.

Sosiaali- ja terveyssektorilta (MR-S) kuvaillaan, miten alalla työskennellään tavoitteellisesti tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi työhön, ja pyritään muun muassa siihen, että hankkeiden ohjausryhmissä ja kyselytutkimusten haastateltavien keskuudessa olisi tasainen sukupuolijakauma, samoin kuin niiden toimien ja tapahtumien yhteydessä,

joihin Pohjoismaiden asukkaita kutsutaan osallistumaan. Tavoite tasaisesta sukupuolijakaumasta tullaan myös jatkossa kirjaamaan vakiomuotoiluna sektorin verkostojen ja ohjausryhmien toimeksiantomalleihin.

Pohjoismaisella hyvinvointikeskuksella on tehtävänä vuotuisen ohjauskirjeen yhteydessä sisällyttää tasa-arvonäkökulma järjestelmällisesti kaikkeen työhön. Keskus jatkaa työtään mallin parissa, jossa se on nimennyt työntekijöitä erityistehtäviin sekä sisäiseen että ulkoiseen työhön toteuttamaan [Pohjoismaiden ministerineuvoston ohjeistusta](#), jossa on huomioitu kolme läpäisevää näkökulmaa, yhtenä niistä tasa-arvo. Vammaisalan pohjoismainen yhteistyöneuvosto edistää toimintarajoitteisten henkilöiden tehokasta yhteiskunnallista inklusiota ja keskustelua keskeisistä tasa-arvonäkökulmista vammaisalan pohjoismaisessa yhteistyössä.

Sektori mainitsee myös hyvinvoinnin resilienssiä koskevan hankkeen [Välfärdens resiliens vid framtida kriser i Norden](#). Hankkeen on määrä valaista tasa-arvonäkökulmia ja soveltaa sukupuolinäkökulmaa hyvinvointialalla, kuten terveydenhuollossa, tapahtuvaan kriisinhallintaan. Viime vuoden selonteossa mainittiin hanke, jossa käsiteltiin nuorten miesten mielenterveysongelmia koronakriisin jälkeen. Tästä hankkeesta on nyt saatu [loppuraportti](#).

Koulutus- ja tutkimussektorilta (MR-U) kuvaillaan, miten tasa-arvotyö on otettu huomioon aikuisten oppimisen pohjoismaisen verkoston tekemässä vaikutustenarvioinnissa uuden ohjelmakauden ja uuden verkoston (elinikäisen oppimisen verkosto) valmisteluissa.

Sektori on myös lanseerannut pohjoismaisen hankkeen, joka mainittiin viime vuoden selonteossa. [Futureproofing VET in the Nordics](#) -hanke on käynnissä kaudella 2025–2030. Hankkeen tarkoituksena on muun muassa saada pohjoismaisia nuoria osallistumaan keskusteluun ja tarjota ratkaisuja siihen, miten ammattikoulutuksen vetovoimaa voidaan lisätä. Tähän työhön sisältyy myös monimuotoisuus- ja sukupuolinäkökulma.

Koulutus- ja tutkimussektori mainitsee myös [NordForskin hakukierroksen](#), joka koskee vihreästä siirtymästä tehtävää tutkimusta. Hakukierroksella on kolme alakohtaista teemaa, joista yksi käsittelee sukupuolinäkökulmaa vihreässä siirtymässä, niin että vihreä siirtymä voitaisiin toteuttaa oikeudenmukaisella, tehokkaalla ja kestäväällä tavalla. Hakukierroksen tuloksen arvioidaan olevan valmiina kesäkuussa 2024.

Viestinnästä kerrotaan, miten viestinnässä käytetään suuntaviivoja ja tarkistuskysymyksiä, niin että varmistutaan siitä, että tasa-arvonäkökulma on huomioitu toiminnassa. Viestinnässä varmistutaan myös siitä, että kaikki viestintäalustat tukevat Pohjoismaiden ministerineuvoston tasa-arvotavoitteita esimerkiksi edustuksen osalta.

Rajaesteitä (MR-SAM), ympäristö- ja ilmastoasioita (MR-MK) ja talous- ja finanssi-politiikkaa (MR-Finans) käsittelevät sektorit kuvaavat lyhyesti, miten ne integroivat tasa-arvon osaksi toimintaansa esimerkiksi analyysityössä ja konferenssien suunnittelussa.

Avustus- ja tukijärjestelmien tasa-arvonäkökulma

Sektorit ovat myös antaneet esimerkkejä tukijärjestelmistä, joihin sisältyy tuenhakijoita koskeva tasa-arvonäkökulma. Kyse on esimerkiksi siitä, että osallistujista tietyn osuuden täytyy olla naisia tai miehiä, tai yleisestä vaatimuksesta, jonka mukaan on tehtävä selkoa aktiivisesta tasa-arvotyöstä. Useissa tapauksissa kyse on tuenhakijoita koskevasta vaatimuksesta, jonka mukaan sekä hakemuksessa että palautteessa on pohdittava omaa hanketta tasa-arvonäkökulmasta. Esimerkkejä tällaisista kirjauksista on esimerkiksi seuraavien ohjelmien kautta haettavissa tuissa: [Nordic Innovation \(MR-Tillväxt\)](#), [Prosperous Future](#) -ohjelma (**Kansainvälinen yhteistyö ja Arktis**), [kulttuuriala \(MR-K\)](#) ja [lapset ja nuoret \(MR-SAM\)](#).

Kulttuurialalta (MR-K) kuvaillaan yksityiskohtaisesti, miten kulttuurialan avustukset jakava Pohjoismainen kulttuuripiste työskentelee tasa-arvon edistämiseksi ja seuraamiseksi. Pohjoismainen kulttuuripiste kysyy muun muassa yksilöille suunnatuissa ohjelmissa hakijan sukupuolta (mies, nainen, jotain muuta). Tämän ansiosta voidaan kerätä tilastoja hakijoista ja käyttää niitä perustana tehtäessä päätöksiä avustuksen saajista, niin että sukupuolijakaumasta tulee tasapuolinen. Pohjoismainen kulttuuripiste kysyy myös, miten hakijat ottavat huomioon tasa-arvon hankkeissaan, ja viittaa Pohjoismaiden ministerineuvoston ohjeisiin kestävästä kehityksestä, tasa-arvon ja lapsi- ja nuorisönäkökulman integroimisesta kaikkeen työhön. Hakijoita pyydetään pohtimaan, miten hankkeet voivat edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Sama kysymys esitetään myös loppuraportissa, jossa avustuksen saaneita pyydetään pohtimaan saavutettuja tuloksia.

Kansainvälinen yhteistyön ja arktisten alueiden sektorilta kerrotaan, että tasa-arvonäkökulman integroiminen on tärkeä kriteeri hankeavustuksen saamiseksi MR-SAMin rahoittamista kansainvälisistä tukiohjelmista. Sektorilla on myös tunnistettu, että hankkeiden vastaavien näkemykset ja kokemukset käytännön tasa-arvotyöstä vaihtelevat suuresti varsinkin, kun otetaan huomioon erilaiset kansalliset kontekstit, joihin hankkeet on jalkautettava.

Hakijoiden haasteena on selvittää, miten tasa-arvo suunnitellaan hankemukseseen.

Elinkeinoalalta sekä energia- ja aluepolitiikan alalta (MR-Tillväxt) todetaan, että NORA on analysoinut hankkeita, joille on myönnetty avustus viimeisten viiden vuoden aikana. Kävi muun muassa ilmi, että hankkeiden vetäjistä 51 prosenttia oli naisia ja 49 prosenttia miehiä.

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasioiden sektorilta (MR-FJLS) korostetaan, että kaikkien toimijoiden ja hankkeiden, joille myönnetään avustus Yhteispohjoismaisesta metsäntutkimuksesta (SNS) ja Pohjoismaisen maatalous- ja elintarvike tutkimuksen komiteasta (NKJ), on työskenneltävä tasa-arvon edistämiseksi. **Työelämäla (MR-A)** muotoilee asian samalla tavalla ja korostaa, että kaikkien sektorilta tukia saavien toimijoiden tulee ottaa työssään huomioon tasa-arvonäkökulma.

5. Edustus komiteoissa ja työryhmissä

Sektorit ovat raportoineet miesten ja naisten välisestä sukupuolijakaumasta eri komiteoissa ja työryhmissä. Sisällyttämistä koskevien toimintaperiaatteiden mukaan kaikissa komiteoissa ja työryhmissä on pyrittävä tasaiseen sukupuolijakaumaan, jonka mukaan miesten ja naisten edustuksen pitäisi olla 40 ja 60 prosentin välillä, niin että aliedustettuna olevan sukupuolen osuuden on oltava vähintään 40 prosenttia.

Seuraava taulukko osoittaa sukupuolijakauman Pohjoismaiden ministerineuvoston virkamieskomiteoiden kokoonpanoissa. Tulokset osoittavat, että Pohjoismaiden ministerineuvoston virkamieskomiteoiden jäsenistä 42 prosenttia on miehiä ja 58 prosenttia naisia. Yksittäisissä virkamieskomiteoissa sukupuolijakauma vaihtelee kuitenkin enemmän. Neljässä komiteassa kuudestatoista on enemmän miehiä kuin naisia. Yhdessätoista komiteassa aliedustettuna olevan sukupuolen osuus on alle 40 prosenttia osallistujista. Puolessa komiteoista sukupuolijakauma poikkeaa yli 10 prosenttiyksikköä 40/60-periaatteesta. Nämä on merkitty asteriskilla (*).

Virkamieskomitea	Osallistujia	Miesten osuus	Naisten osuus
Pohjoismainen yhteistyökomitea*	8	25 %	75 %
Työelämäalan virkamieskomitea	15	60 %	40 %
Talous- ja finanssipolitiikan virkamieskomitea*	8	75 %	25 %
Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain virkamieskomitea	21	48 %	52 %
Elintarvikeasiain virkamieskomitea*	12	25 %	75 %
Kalastus- ja vesiviljelyasiain virkamieskomitea	16	63 %	38 %
Maa- ja metsätalousasiain virkamieskomitea	16	50 %	50 %
Oikeusasioiden virkamieskomitea*	8	25 %	75 %
Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain virkamieskomitea*	13	15 %	85 %
Kulttuurialan virkamieskomitea*	17	18 %	82 %
Ympäristö- ja ilmastoasiain virkamieskomitea	8	50 %	50 %
Energiapolitiikan virkamieskomitea	8	50 %	50 %
Aluepolitiikan virkamieskomitea	14	36 %	64 %
Elinkeinoalan virkamieskomitea*	8	75 %	25 %
Sosiaali- ja terveystieteiden virkamieskomitea	23	39 %	61 %
Koulutus- ja tutkimusvirkamieskomitea*	10	30 %	70 %
	205	42 %	58 %

Seuraavasta taulukosta näkyy muiden komiteoiden, jaostojen ja ryhmien sukupuolijakauma sektorien ilmoituksen mukaisesti. Tulos osoittaa, että sektorien ilmoittamissa komiteoissa ja työryhmissä on enemmän naisia kuin miehiä. Sektorien ilmoituksen mukaan työryhmien osallistujista on 37 prosenttia miehiä ja 63 prosenttia naisia. Ryhmiä on yhteensä 52, näistä 20:ssä sukupuolijakauma poikkeaa yli 10 prosenttiyksikköä 40/60-periaatteesta.

	Lukumäärä osallistuja	Miesten osuus	Naisten osuus
Työelämäala (MR-A)			
Työmarkkinajaosto	14	43 %	57 %
Työympäristöjaosto	18	33 %	67 %
Työoikeusjaosto*	11	18 %	82 %
NIVA:n hallitus	5	40 %	60 %
ÄK-A:n budjettiryhmä	6	67 %	33 %
Lapset ja nuoret (MR-SAM)			
Nordbuk*	28	29 %	71 %
Digitalisaatio (MR-Digital)			
Korkean tason digitalisaatioryhmä*	11	73 %	27 %
NOBAREG – Nordic-Baltic Regulatory Group	11	45 %	55 %
Nordic-Baltic 5G -asiantuntijaryhmä	11	36 %	64 %
Cross-Border Digital Services -ohjelmakomitea	11	64 %	36 %
Talous- ja finanssipolitiikka (MR-Finans)			
Nordic Economic Policy Review Steering Committee	9	67 %	33 %
Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiat (MR-FJLS)			
Kestävien ja terveellisten elintarvikejärjestelmien asiantuntijaryhmä*	10	20 %	80 %
Healthy, Safe and Sustainable Diet (HSSD)*	12	25 %	75 %
Nordic-Baltic Committee on Food Analysis (Pohjoismaiden elintarvikkeiden metodiikkakomitea, NMKL)	77	31 %	69 %
Pohjoismaiden ja Baltian eläinlääkintävalmiusryhmä (eläinten terveyden ja hyvinvoinnin työryhmä NMDD)*	12	0 %	100 %
Uusi pohjoismainen ruoka*	7	14 %	86 %
NKJ:n hallitus	9	56 %	44 %
Pohjoismainen elintarvikevalvonnan ja kuluttajatietouden työryhmä (NMF)*	7	14 %	86 %
SNS:n hallitus	11	45 %	55 %
Rajaesteet (MR-SAM)			
Rajaesteneuvosto*	10	70 %	30 %
Kestävä kehitys (MR-SAM)			
Kestävän kehityksen pohjoismainen asiantuntijaryhmä	11	45 %	55 %
Not Just A Green Transition -hankkeen ohjausryhmä	9	33 %	67 %

Kestävä elämäntapa Pohjolassa -ohjelman ohjausryhmä*	14	21 %	79 %
Kotouttaminen			
Nordic Capital Forum	5	60 %	40 %
Nordic Migrant Expert Forum	16	50 %	50 %
Työmarkkinaintegraation pohjoismainen asiantuntijaryhmä (NVC)*	11	27 %	73 %
Työryhmä (pakolaisten ja maahanmuuttajien kotouttamisesta vastaavat ministeriöiden virkamiehet)*	5	20 %	80 %
Nordic Network for Language Training at Ministerial Level*	5	0 %	100 %
Kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM)			
Pohjolan lähialueiden neuvonantajaryhmä	5	60 %	40 %
Arktisten alueiden pohjoismainen neuvontakomitea*	7	0 %	100 %
Oikeusasiat (MR-JUST)			
Työryhmä ihmiskaupan torjumiseksi*	5	20 %	80 %
Kulttuuri (MR-K)			
NAPA:n hallitus	5	60 %	40 %
NIPÅ:n hallitus	4	50 %	50 %
NKK:n hallitus	5	40 %	60 %
Pohjoismainen elokuva- ja televisiorahaston hallitus	10	50 %	50 %
NOREY:n hallitus	5	60 %	40 %
NHL:n hallitus*	7	29 %	71 %
Elinkeinoelämä, energia ja aluepolitiikka (MR-Tillväxt)			
NEF:n hallitus	6	50 %	50 %
NORA:n komitea	12	50 %	50 %
Nordregion hallitus	12	58 %	42 %
Matkailuryhmä	13	31 %	69 %
Sosiaali- ja terveystieteiden politiikka (MR-S)			
Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen neuvosto	7	43 %	57 %
Nordic Medico-Statistical Committee (NOMESKO)	21	33 %	67 %
Nordic Social-Statistical Committee (NOSOSKO)	25	56 %	44 %
NVC-neuvosto	13	31 %	69 %
Vammaisalan pohjoismainen yhteistyöneuvosto*	30	27 %	73 %
Koulutus ja tutkimus (MR-U)			
Ad hoc -ryhmä kielipoliittisen julistuksen tarkistusta varten	10	40 %	60 %
Tutkimusalan ad hoc -ryhmä	8	63 %	38 %
Ad hoc -ryhmä elinikäisen oppimisen uuden pohjoismaisen ohjelman valmistelua varten	10	30 %	70 %
MR-U:n alainen budjettiryhmä*	7	29 %	71 %
Ad hoc -ryhmä vuosien 2025–2030 yhteistyöohjelman valmistelua varten	7	29 %	71 %
Nordplus-ohjelmakomitea*	29	24 %	76 %
	629	37 %	63 %

6. Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston toiminta kauden aikana

Seuraavassa luvussa kuvataan tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston (MR-JÄM) työtä, joka perustuu [pohjoismaiseen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelmaan 2019–2024](#), ja sen neljään painopistealueeseen sekä LGBTI-alan lisätekstiin.

1. Tulevaisuuden työelämä ja kasvu

Vuonna 2023 Islanti teki puheenjohtajakaudellaan aloitteen laajan palkkoja ja palkkaeroja koskevan kartoituksen laatimiseksi Pohjoismaissa. Kartoituksessa selvitettiin myös lainsäädäntöä sekä nais- ja miesvaltaisten ammattien arvostusta. Selvityksen tulos valmistuu syksyllä 2024.

Oslossa järjestetyn Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä esiteltiin tuloksia viidestä hankkeesta, jotka koskivat [tutkimusohjelmaa seksuaalisesta häirinnästä työelämässä](#) ja joista kerrottiin viime vuoden selonteossa. Konferenssissa keskityttiin ennalta ehkäiseviin toimiin ja siihen, että puututaan häirintään.

Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto osallistui YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan istuntoon maaliskuussa 2024 ([CSW68](#)) yhteisellä ohjelmalla, jossa keskityttiin taloudellisen tasa-arvoon Pohjoismaissa. Keskusteluissa käsiteltiin muun muassa samapalkkaisuutta, sukupuolittuneita työmarkkinoita ja vanhempainvapaata sekä miesten osallistumista tasa-arvopolitiikkaan. Ohjelmassa oli pohjoismainen ministeripaneeli, pohjoismaisbaltilainen paneeli, kokouksia UN Womenin kanssa sekä niin sanottu korkean tason kokous.

2. Hyvinvointi, terveys ja elämänlaatu

Verkossa tapahtuvaa väkivaltaa ja häirintää käsittelevä ministeripaneeli, joka järjestettiin CSW67:n yhteydessä maaliskuussa 2023, sai jatkoa, kun Islannin aloitteesta järjestettiin nuorille suunnattu tietoisuuskampanja tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston Islannin-puheenjohtajakaudella.

Syyskuussa 2022 tasa-arvoministerit hyväksyivät tiekartan [Pushing back the push-back: Nordic Roadmap on advancing gender equality, women's and girls' rights, and equal rights of LGBTI-persons, 2022–2024](#). Tiekartan tavoitteena on edistää tasa-arvoa, naisten ja tyttöjen oikeuksia ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien yhtäläisiä oikeuksia kansainvälisesti. Siinä nostetaan myös esiin sellaisia alueita, joilla

kansainvälinen kehitys on kulkenut negatiiviseen suuntaan ja joissa Pohjoismaat voivat puolustaa kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta ja yhtäläisiä oikeuksia. Tiekartan kolme painopistealuetta ovat terveys, väkivalta ja syrjintä.

Vuonna 2023 tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto rahoitti muun muassa Reykjavíkissa järjestetyn konferenssin, joka oli suunnattu pohjoismaiselle LGBTI-kansalaisyhteiskunnalle mobilisointia ja kokemusten vaihtoa varten. Viime vuonna käynnistettiin myös strateginen yhteistyö Chilessä ja Puolassa sijaitsevien Pohjoismaiden suurlähetystöjen kesken.

3. Valta ja vaikutusmahdollisuudet

Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston Nordic Leadership for Gender Equality in Climate Action -ohjelman toteuttamisen tavoitteena vuonna 2023 oli edistää vihreän siirtymän tasa-arvoa. Työn tuloksena syntyi tietopankki, joka julkaistiin COP28:n yhteydessä, lisäksi Kööpenhaminan YK-keskuksessa järjestettiin pohjoismaisbalttilainen nuorisokonferenssi ja COP28:ssa järjestettiin tapahtumia, joissa käsiteltiin muun muassa työelämän vihreää siirtymää. Huhtikuussa 2024 julkaistiin raportti [A review of the Nordic implementation of the UNFCCC Gender action plan](#), jossa ympäristö- ja ilmastoasiain ministerineuvosto ja tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto yhdessä kartoittivat ilmastopolitiikan integrointia ja tasa-arvoa. Raportissa käsitellään muun muassa sukupuolten välistä tasapainoa, edustusta ja naisten johtajuutta.

4. Miehiin ja maskuliinisuuksiin keskittyvä tasa-arvotyö

Viime vuoden selonteossa mainitussa [nuorten miesten mielenterveyttä koskevassa hankkeessa](#) on julkaistu loppuraportti: [Unga mäns psykiska ohälsa i Norden – En forskningsöversikt om psykisk hälsa i relation till utbildning, arbetsliv och pandemi](#).

Tämän lisäksi tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto on keskittynyt pohjoismaisessa LGBTI-alan vuosien 2021–2024 yhteistyöohjelmassa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien yhtäläisiin oikeuksiin ja mahdollisuuksiin sekä yhdenvertaiseen kohteluun Pohjoismaissa. Myös ikääntyneiden seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien elämäntilanne ja hoito- ja hoivakohtaukset Pohjoismaissa ovat edelleen keskiössä. Vuoden 2023 lopussa aiheesta julkaistiin [pohjoismainen raportti](#), minkä lisäksi aiheesta järjestettiin seminaari tutkijoille, kansalaisyhteiskunnan järjestöille, viranomaisille ja asiantuntijoille kaikkialta Pohjoismaista.

[Transihmisten työoloista Pohjoismaissa laadittu tutkimuskatsaus](#) osoittaa, että monet transihmisten kohtaamista esteistä työelämässä ja sen ympärillä pohjautuvat ahtaisiin

normeihin, jotka heijastuvat rekrytointiprosesseihin, työympäristöön ja urankehittämismahdollisuuksiin.

Pohjoismainen tasa-arvorahasto ja Pohjoismainen LGBTI-rahasto

Useat hankkeet ovat saaneet rahoitusta [Pohjoismaisen tasa-arvorahastosta](#) ja [Pohjoismaisen LGBTI-rahastosta](#). Seksuaalinen hyväksikäyttö verkossa, Saamenmaan tasa-arvoasiat ja pohjoismaisella energiasektorilla toteutuva tasa-arvo ovat esimerkkejä Pohjoismaisen tasa-arvorahaston rahoittamista hankkeista, joiden avulla halutaan edistää tasa-arvoa Pohjoismaissa. Pohjoismainen LGBTI-rahasto on rahoittanut yhteistyöhankkeita muun muassa lasten ja nuorten hoivasta koulussa, transihmisten ja seksuaali- ja sukupuoli vähemmistöihin kuuluvien taloudellisesta tasa-arvosta ja ikääntymisestä Pohjoismaissa.

Julkaisut

Vuosina 2023–2024 on julkaistu sarja raportteja ja julkaisuja. Seuraavassa on joitakin esimerkkejä tässä selonteossa aiemmin mainituista julkaisuista.

- [Transpersoners arbetslivsvillkor i Norden](#)
- [Förebygga sexuella trakasserier i arbetslivet – Nordisk forskningssatsning 2021–2023](#)
- [Ensuring gender equality in Nordic blue economy](#)
- [Policy brief: A review of the Nordic implementation of the UNFCCC Gender Action Plan](#)
- [Unga mäns psykiska ohälsa i Norden](#)

7. Päätelmät

Edellisvuoden tapaan myös tämän vuoden selonteko antaa suurimmaksi osaksi myönteisen kuvan Pohjoismaiden ministerineuvoston työstä tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi eri sektorien toimintaan. Selonteosta käy ilmi seuraavaa:

- Kaikki sektorit voivat antaa esimerkkejä siitä, mitä ne ovat tehneet tasa-arvon alalla tai miten ne ovat sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman eri toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä yhteistyöohjelmien ja muiden keskeisten asiakirjojen laadintaan. Joidenkin sektorien vastauksista on käynyt ilmi, että Pohjoismaiden ministerineuvostossa on laadittu uusia yhteistyöohjelmia. Jotkin sektorit ovat esimerkiksi maininneet, miten vaikutustenarvioinnit ovat hyvin konkreettisella tavalla auttaneet integroimaan tasa-arvonäkökulman uusien ohjelmien parissa tehtyyn työhön.
- Tasa-arvonäkökulma on yhä integroitu osa Pohjoismaiden ministerineuvoston eri tukijärjestelmiä, avustuksia ja avustusten hakukierroksia. Hakijoiden on annettava sekä hakemuksessa että hankkeen toteutumisen jälkeen tehtävässä raportissa tietoja ja kuvauksia, joiden avulla voidaan tasa-arvonäkökulmasta analysoida jaetuilla varoilla saatuja tuloksia. On kuitenkin tärkeää edelleen vahvistaa avustustensaajien osaamista tasa-arvonäkökulman integroimiseksi työhön. Tällä tavalla Pohjoismaiden ministerineuvostossa tehtävä tasa-arvotyö leviää laajemmalle ja työn merkitys kasvaa tuettavien hankkeiden ja aloitteiden keskuudessa.
- Puolet sektoreista on ilmoittanut analysoineensa toimintojaan syväluotaavasti tasa-arvonäkökulmasta ja muotoilleensa sektorikohtaisia tasa-arvotavoitteita, mutta samaan aikaan enemmistö kaikista sektoreista (12 sektoria 15:stä) kaipaava lisää tasa-arvoon liittyvää tilastotietoa ja osaamista omalla työsarallaan. Tulos on tulkittavissa usealla tavalla. Tulos voi olla merkki siitä, että tasa-arvoa painotetaan aikaisempaa enemmän Pohjoismaiden ministerineuvoston työssä. Analysointia tehostamalla yhä useammat sektorit voivat havaita, millaista osaamista ja minkälaisia tilastoja tarvitaan syvällisempien analyysien tekemiseen. Kyseessä voi myös olla merkki epäjärjestelmällisestä analysoinnista, jossa tarve erilaisia tasa-arvo-ongelmia kuvaavien syvällisempien analyysien tekemiseen estää konkreettiset toimet, joilla voitaisiin ehkäistä tai ratkaista tunnettuja haasteita. Yleisesti ottaen on tärkeää seurata, miten tietojen ja tilastojen lisäämistä koskeva kysyntä kehittyy ajan myötä. Tämä velvoittaa myös lisää tietoa ja tilastoja kaipaavia sektoreita varmistumaan siitä, että tietoa ja tilastoja tuotetaan sellaisilla alueilla, joilla Pohjoismailla on yhteisiä intressejä. Tiedon lisääminen tasa-arvoa kuvaavista indikaattoreista ja [Nordic Statistics database](#) -

tietokannan käytön lisääminen antavat lisätietoa sektorien integraatiota koske-
vasta työstä ja auttavat analysoimaan tuloksia. Useampien sektorien on myös
järjestelmällisesti analysoitava työtään tasa-arvonäkökulmasta ja laadittava
tasa-arvoa koskevat tavoitteet.

- Tämän vuoden kooste osoittaa, ettei vielä ole saavutettu tavoitetta tasaisesta
40–60 prosentin sukupuolijakaumasta, jossa aliedustettu sukupuoli on vähin-
tään 40 prosenttia. Useimmissa ryhmissä jakauma on suhteellisen tasainen,
mutta useissa sektoreissa kokoonpano poikkeaa edelleen huomattavasti 40–60
prosentin tavoitteesta. Siksi on tärkeää löytää tapoja, joiden avulla Pohjoismai-
den ministerineuvosto voi vaikuttaa komiteoiden ja työryhmien kokoonpanoon
tasa-arvoisempaan suuntaan.

Eri sektorien kuluneella kaudella käsittelemiä aiheita tarkasteltaessa voidaan todeta,
että tämän vuoden selonteosta käy selvästi ilmi yhteys työelämään aivan kuten viime
vuonna. On esimerkkejä aloitteista, joiden tavoitteena on torjua koulutus- ja ammatti-
valintojen sukupuolistereotyyppioita esimerkiksi hoiva-alalla tai kalastuksessa taikka vesi-
viljelyssä. Keskiössä on myös edelleen pitkään työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden
ihmisten, kuten ulkomailla syntyneiden naisten, integroituminen työelämään. Myös
poikien ja nuorten miesten koulutulokset ja mielenterveys ovat edelleen keskeisellä si-
jalla. On myös esimerkkejä oikeus- ja yhdenvertaisuuskysymyksistä, jotka koskevat esi-
merkiksi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia. Sektorien työtä koskevissa
kuvauksissa osa sektoreista kuvaa työtä tasa-arvon puolesta osana vihreän ja ilmasto-
älykkään Pohjolan puolesta tehtävää työtä. Useat sektorit kuvailevat, miten ne ovat jat-
kaneet tasa-arvonäkökulman vahvistamista päivittäisessä työssä sekä omassa toimin-
nassaan että tukemiensa toimijoiden ja aloitteiden toiminnassa.

Myös tulevalla yhteistyöohjelmakaudella (2025–2030) on tärkeää keskittyä sektorien
osoittamiin haasteisiin. Tämä koskee esimerkiksi sukupuolittuneita työmarkkinoita,
työtä sukupuolistereotyyppioiden ehkäisemiseksi digitalisaation ja tekoälyn aloilla sekä
tasa-arvon integroimista vihreään siirtymään.

Pohjoismaiden ministerineuvosto toimii monessa suhteessa ja monilla sektoreilla [toi-
mintaperiaatteiden](#) mukaisesti. Sektorien selontekojen sisällöissä on huomattavaa
vaihtelua sekä laajuuden että yksityiskohtaisuuden osalta. Erot voivat johtua siitä, mi-
ten kunnianhimoisia sektorit ovat olleet selonteissaan, mutta sektorien välillä on myös
selkeitä eroja siinä, miten ne ovat integroineet tasa-arvonäkökulman työhönsä. Siksi on
tärkeää varmistaa, että sukupuolten välistä tasa-arvoa edistetään ja että siitä raportoii-
daan yhtenäisellä tavalla koko Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnan osalta.
Vasta kun kaikki Pohjoismaiden ministerineuvoston sektorit huomioivat tasa-arvon

tietoisesti ja järjestelmällisesti, voimme yhdessä saavuttaa tavoitteen, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä.